

Народная Воля

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...

Якуб Колас

Надвор'е

У Мінску сёння ўдзень чакаецца — +17...+19, уначы — +7...+9, без ападкаў; у Брэсце ўдзень — +15...+17, дождж, уначы — +9...+11, без ападкаў; у Гродне ўдзень — +17...+19, уначы — +7...+9, у Віцебску ўдзень — +16...+18, кароткачасовы дождж, уначы — +7...+9, без ападкаў; у Гомелі ўдзень — +19...+21, уначы — +9...+11, без ападкаў; у Магілёве ўдзень — +19...+21, уначы — +8...+10, кароткачасовы дождж.

www.meteo.by

Пейджинговую связь
редакции обеспечивает

МОБИЛКОМ

пейджинг-система

(017) 209-45-45

(017) 209-45-55

СИТУАЦЫЯ

Змаганне за ліцэй

Як ужо паведамлялася, напрыканцы мінулага тыдня міністр адукацыі Беларусі Пётр Брыгадзін сустраўся з кіраўніцтвам Беларускага гуманітарнага ліцэя, навучэнцамі і іх бацькамі

На шматлікіх пытаннях аб тым, чаму высокапастаўлена чыноўнікі не хочучы бачыць на пасадзе дырэктара ліцэя Уладзіміра Коласа, міністр не адказаў. Але запэўніў, што свой загад аб прызначэнні новага дырэктара Тамара Шчарбачэвіч адмяняць не збіраецца.

Усе выкладчыкі Беларускага гуманітарнага ліцэя лічаць, што прызначэнне дырэктарам спадарыні Шчарбачэвіч было зроблена няўдала.

«Гэта бачыць не толькі грамадскасць, — гаворыць выкладчык Лявон Барысчук. — Для мяне не было ніякай праблемы адразу пасля гэтага прызначэння напісаць заяву і сысці. Але бацькі і выкладчыкі казалі, што трэба пакачаць, прыняць экзамены. Я прыйшоў у ліцэй у каманду Коласа, з ім і сяду».

Так гавораць і астатнія педагогі.

Бацькі прасілі міністра не перашкаджаць нармальнай працы ліцэя. Уважліва ўсіх выслушаўшы, міністр адказаў, што, на яго погляд, прызначэнне дырэктара было зроблена асэнсавана.

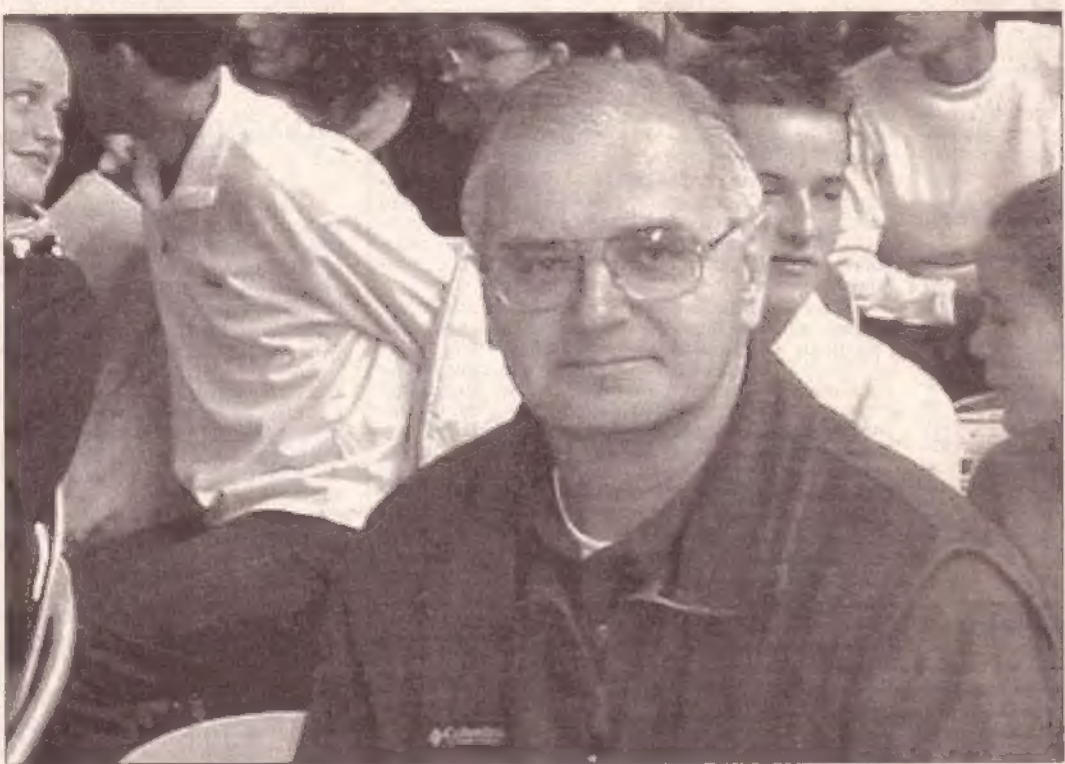
«Ратаваць кадраў ідзе і будзе ісці. Няма вечных пасад, — заявіў Брыгадзін. — Вы пытаецеся, чаму раптам у ліцэй пачаліся правёркі? Гэтыя правёркі — працяг таго, што было раней, што мы пачыналі, але адклікалі. Яны не мелі ніякага дачынення да іспытаў. Гэта правёрка фінансаво-гаспадарчай дзейнасці, ёй займаюцца два-тры чалавекі, а вы робіце з гэтага праблему, кажаце, што вам не даюць працаваць».

Мы будзем прымаць рашэнне, як далей будзе працаваць ліцэй. Ёсць розныя прапановы. Магчыма змена статусу ліцэя. Магчымы пераход ліцэя на новую плацую, для таго каб зрабіць усе рамонтныя работы. Безумоўна, лютым гэтай плацую застанецца за ліцэем.

Тамара Георгіеўна будзе працягваць дырэктарам, будзе вырашаць новыя падыходы, як далей развівацца ліцэю.

Адзін з навучэнцаў сказаў, што ён паступаў у ліцэй, дзе дырэктарам быў Колас. І калі дырэктарам будзе Тамара Шчарбачэвіч, ён будзе пераходзіць у іншы ліцэй.

«Я не буду падаваць у суд, не буду скардзіцца, але скажу толькі адно: нельга так сабе паводзіць, — сказала яна. — Нельга так сабе паводзіць у адносінах да настаўніка, наогул — да жанчыны. Гэта мой болей».

Ці разлучаць Уладзіміра Коласа з ліцэістамі?

чэвіч, ён у ліцэй не пойдзе, таму яму прыйдзецца ісці ў звычайную школу.

«Пётр Іванавіч, я вам кажу абсалютна ішчыра, я вам не пагражаю, але калі пайду ў звычайную школу, то не магу даць гарантыю, што на трэці дзень там не павешуся», — сказаў ліцэіст.

Усміхнуўшыся, міністр сказаў: «Восемно пойдзем у ліцэй».

Новы дырэктар ліцэя на гэтай сустрэчы паводзіла сябе даволі эмацыйна.

«Я не буду падаваць у суд, не буду скардзіцца, але скажу толькі адно: нельга так сабе паводзіць, — сказала яна. — Нельга так сабе паводзіць у адносінах да настаўніка, наогул — да жанчыны. Гэта мой болей».

Скажыце, калі ласка, настаўнікі Беларускай мова, я ў сёраду наведала нацыянальны наш беларускі музей імя Я. Коласа. Чаму за дзесяць гадоў ніводнага ліцэіста там не было?»

Адзін з ліцэістаў адказаў на яе словы ў момант: «Я там быў». У зале раздаліся гучны смех і апладысменты. Не зважаючы на гэта, Шчарбачэвіч працягвала.

«Шаноўнае спадарства, я не прышла ва ўласны будынак. Я прышла ў дзяржаўную ўстанову працаваць на карысць нашых вучняў! Сумнею працаваць на карысць нашай Радзімы! Тыя праграмы, якія мы будзем прапаноўваць, якія мы будзем выконваць, якія зараз нам уладкоўваюцца. Прыдзе час, я буду весці з вамі размову і наокант гэтых праграм».

Пасля сустрэчы ў актывавай зале міністра зачыненым дзвярыма сустраўся з кіраўніцтвам ліцэя.

«Разумеючы ўсю далікатнасць сітуацыі, мы яшчэ раз папрасілі міністра перагледзець сваё рашэнне, — расказвае Уладзімір Колас. — Міністр сказаў, што калі такіх пазіцыяў ужо калектыву, то яны будуць думаць».

Такім чынам, сітуацыя з лясам Беларускага дзяржаўнага ліцэя дагэтуль не вырашана. Хаця ў мінулыя пятніцу Пётр Брыгадзін заявіў, што з'явіўся ў ліцэй, каб нарэшце расставіць усё кропкі і прыняць канчатковае рашэнне...

Такім чынам, сітуацыя з лясам Беларускага дзяржаўнага ліцэя дагэтуль не вырашана. Хаця ў мінулыя пятніцу Пётр Брыгадзін заявіў, што з'явіўся ў ліцэй, каб нарэшце расставіць усё кропкі і прыняць канчатковае рашэнне...

Такім чынам, сітуацыя з лясам Беларускага дзяржаўнага ліцэя дагэтуль не вырашана. Хаця ў мінулыя пятніцу Пётр Брыгадзін заявіў, што з'явіўся ў ліцэй, каб нарэшце расставіць усё кропкі і прыняць канчатковае рашэнне...

Такім чынам, сітуацыя з лясам Беларускага дзяржаўнага ліцэя дагэтуль не вырашана. Хаця ў мінулыя пятніцу Пётр Брыгадзін заявіў, што з'явіўся ў ліцэй, каб нарэшце расставіць усё кропкі і прыняць канчатковае рашэнне...

Такім чынам, сітуацыя з лясам Беларускага дзяржаўнага ліцэя дагэтуль не вырашана. Хаця ў мінулыя пятніцу Пётр Брыгадзін заявіў, што з'явіўся ў ліцэй, каб нарэшце расставіць усё кропкі і прыняць канчатковае рашэнне...

Марына КОКТЫШ.

ПУЛЬС

Юрый Ходыко — на тюрэмных нарах

Професора Юрыя Ходыко, па словам его сына Константина, схватили во дворе дома утром 16 июня 2003 года и отправили в приемник-распределитель. 65-летнего больного профессора водворили на 15 суток за решетку на основании заочного «приговора» (постановления) суда Советского района.

Вина Юрия Ходыко заключается в присутствии на неугодном властям митинге протеста, который проходил 12 марта 2003 года. Как видим, белорусские власти ничего не прощают: даже через три месяца отпустили человека и посадили.

Административный кодекс Республики Беларусь (ч.2 ст.247) за-прещает заочное осуждение по статье 167¹. Однако данное обстоятельство Советский суд не остановило, и 12 мая с.г. судья Руслан Козодасов осуждает человека преклонного возраста к полумесечному лежанию на голых досках.

На тюрэмных нарах встретит через неделю Юрий Ходыко свой 65-летний юбилей. Такой вот судебно-милицийский подарок к праздничной дате известного белорусского физика преподнесли наши правоохранительные органы.

Валерий ШУКИН.

Либерал-демократы обеспокоены положением независимых изданий

14 июня 2003 года в Витебске состоялась партийная конференция Либерально-демократической партии, в работе которой приняли участие руководители региональных организаций ЛДП.

Одним из вопросов, рассмотренных на конференции, было положение независимых средств массовой информации в Республике Беларусь. Участники конференции приняли решение о необходимости поддерживать независимые СМИ во время подписной кампании. Особо подчеркивалось значение единственной ежедневной республиканской общественно-политической газеты «Народная воля» как альтернативного источника информации, никогда не отступающего от своего принципа — всестороннего и объективного освещения положения дел в нашей стране.

А. КУРС, секретарь Высшего Совета ЛДП, заместитель председателя ЛДП.

Визы ў Польшчу — з 1 кастрычніка 2003 года

Польшча перанесла тэрмін увядзення візавага рэжыму з Беларусі, Расіі і Украіны на 1 кастрычніка 2003 года.

Нагадаем, што раней Польшча планавала ўвесці візавае рэжым з 1 ліпеня бягучага года.

Як паведамілі ў прэс-службе польскага МЗС, рашэнне аб пераносе звязана з негатовасцю консульскіх служб Беларусі, Расіі і Украіны да ўвядзення візавага рэжыму, а таксама ў сувязі з гэтым неабходнасцю ўласнага прававой базы. Планаўецца, што да 1 кастрычніка Польшча падпіша дагавор з Беларуссю аб базізаваўных паездках грамадзян.

Вольга ЛАПІКАВА.

67 працэнтаў жыхароў Беларусі выказаліся за смяротнае пакаранне

67 працэнтаў жыхароў Беларусі выступаюць за захаванне смяротнага пакарання, 19 працэнтаў — за яго адмену і 14 працэнтаў не могуць вызначыць свайго стаўлення да гэтага.

Такія звесткі былі атрыманы ў выніку агульнанацыянальнага апытання, праведзенага ў снежні 2002 года супрацоўнікамі Інстытута сацыялогіі Нацыянальнай Акадэміі навук Беларусі. На пытанні анкеты адказалі больш за 1.100 рэспандэнтаў ва ўзросце ад 16 гадоў.

Леван ПІНАЦЬЕЎ.

ДЫЯГНАЗ

Атыпічная эканоміка

Зыходзячы з прагнозу еўрапейскіх экспертаў, на дастойнае жыццё беларусы могуць спадзявацца гадоў праз трыццаць

Запытаўшыся па зарплате напамінае нейкую загадкавую хваробу накістаў атыпічнай пнеўманіі. Яе рэгіструюць, аб ёй паведамляюць, але нічога з ёй зрабіць не могуць.

Пастаянна то з аднаго, то з другога рэгіёна краіны паступаюць весткі аб затрымах заробкаў. Днямі прыйшло паведамленне аб незадаволенасці настаўнікаў Магілёўшчыны, якім збірацца замарозіць выплаты грошай на адпачынак.

Чыноўнікі шукаюць выйсце, каб выдзялілі напачатку хоць бы частку налічанага сумы.

Не могуць пастаць запавяшчаныя па зарплате кіраўнікі Магілёўскага металургічнага завода, Віцебскага станкабудаўнічага, союзнага сельгаспрад-дальчых прадпрыемстваў.

Пра заробкавую хваробу пачалі гаварыць спецыялісты На-вукова-даследчага інстытута працы Міністэрства працы і са-

цыянальнай абароны. СМІ паведамляюць, што загадкавая атыпічная пнеўманія называецца «а-тыпічная пнеўманія». Яе рэгіструюць, аб ёй паведамляюць, але нічога з ёй зрабіць не могуць.

Пастаянна то з аднаго, то з другога рэгіёна краіны паступаюць весткі аб затрымах заробкаў. Днямі прыйшло паведамленне аб незадаволенасці настаўнікаў Магілёўшчыны, якім збірацца замарозіць выплаты грошай на адпачынак.

Чыноўнікі шукаюць выйсце, каб выдзялілі напачатку хоць бы частку налічанага сумы.

Не могуць пастаць запавяшчаныя па зарплате кіраўнікі Магілёўскага металургічнага завода, Віцебскага станкабудаўнічага, союзнага сельгаспрад-дальчых прадпрыемстваў.

Пра заробкавую хваробу пачалі гаварыць спецыялісты На-вукова-даследчага інстытута працы Міністэрства працы і са-

цыянальнай абароны. СМІ паведамляюць, што загадкавая атыпічная пнеўманія называецца «а-тыпічная пнеўманія». Яе рэгіструюць, аб ёй паведамляюць, але нічога з ёй зрабіць не могуць.

Пастаянна то з аднаго, то з другога рэгіёна краіны паступаюць весткі аб затрымах заробкаў. Днямі прыйшло паведамленне аб незадаволенасці настаўнікаў Магілёўшчыны, якім збірацца замарозіць выплаты грошай на адпачынак.

Чыноўнікі шукаюць выйсце, каб выдзялілі напачатку хоць бы частку налічанага сумы.

Не могуць пастаць запавяшчаныя па зарплате кіраўнікі Магілёўскага металургічнага завода, Віцебскага станкабудаўнічага, союзнага сельгаспрад-дальчых прадпрыемстваў.

Пра заробкавую хваробу пачалі гаварыць спецыялісты На-вукова-даследчага інстытута працы Міністэрства працы і са-

цыянальнай абароны. СМІ паведамляюць, што загадкавая атыпічная пнеўманія называецца «а-тыпічная пнеўманія». Яе рэгіструюць, аб ёй паведамляюць, але нічога з ёй зрабіць не могуць.

Пастаянна то з аднаго, то з другога рэгіёна краіны паступаюць весткі аб затрымах заробкаў. Днямі прыйшло паведамленне аб незадаволенасці настаўнікаў Магілёўшчыны, якім збірацца замарозіць выплаты грошай на адпачынак.

Чыноўнікі шукаюць выйсце, каб выдзялілі напачатку хоць бы частку налічанага сумы.

Не могуць пастаць запавяшчаныя па зарплате кіраўнікі Магілёўскага металургічнага завода, Віцебскага станкабудаўнічага, союзнага сельгаспрад-дальчых прадпрыемстваў.

Пра заробкавую хваробу пачалі гаварыць спецыялісты На-вукова-даследчага інстытута працы Міністэрства працы і са-

цыянальнай абароны. СМІ паведамляюць, што загадкавая атыпічная пнеўманія называецца «а-тыпічная пнеўманія». Яе рэгіструюць, аб ёй паведамляюць, але нічога з ёй зрабіць не могуць.

Пастаянна то з аднаго, то з другога рэгіёна краіны паступаюць весткі аб затрымах заробкаў. Днямі прыйшло паведамленне аб незадаволенасці настаўнікаў Магілёўшчыны, якім збірацца замарозіць выплаты грошай на адпачынак.

Чыноўнікі шукаюць выйсце, каб выдзялілі напачатку хоць бы частку налічанага сумы.

Не могуць пастаць запавяшчаныя па зарплате кіраўнікі Магілёўскага металургічнага завода, Віцебскага станкабудаўнічага, союзнага сельгаспрад-дальчых прадпрыемстваў.

Пра заробкавую хваробу пачалі гаварыць спецыялісты На-вукова-даследчага інстытута працы Міністэрства працы і са-

цыянальнай абароны. СМІ паведамляюць, што загадкавая атыпічная пнеўманія называецца «а-тыпічная пнеўманія». Яе рэгіструюць, аб ёй паведамляюць, але нічога з ёй зрабіць не могуць.

Пастаянна то з аднаго, то з другога рэгіёна краіны паступаюць весткі аб затрымах заробкаў. Днямі прыйшло паведамленне аб незадаволенасці настаўнікаў Магілёўшчыны, якім збірацца замарозіць выплаты грошай на адпачынак.

Чыноўнікі шукаюць выйсце, каб выдзялілі напачатку хоць бы частку налічанага сумы.

Не могуць пастаць запавяшчаныя па зарплате кіраўнікі Магілёўскага металургічнага завода, Віцебскага станкабудаўнічага, союзнага сельгаспрад-дальчых прадпрыемстваў.

Пра заробкавую хваробу пачалі гаварыць спецыялісты На-вукова-даследчага інстытута працы Міністэрства працы і са-

цыянальнай абароны. СМІ паведамляюць, што загадкавая атыпічная пнеўманія называецца «а-тыпічная пнеўманія». Яе рэгіструюць, аб ёй паведамляюць, але нічога з ёй зрабіць не могуць.

Пастаянна то з аднаго, то з другога рэгіёна краіны паступаюць весткі аб затрымах заробкаў. Днямі прыйшло паведамленне аб незадаволенасці настаўнікаў Магілёўшчыны, якім збірацца замарозіць выплаты грошай на адпачынак.

Чыноўнікі шукаюць выйсце, каб выдзялілі напачатку хоць бы частку налічанага сумы.

Не могуць пастаць запавяшчаныя па зарплате кіраўнікі Магілёўскага металургічнага завода, Віцебскага станкабудаўнічага, союзнага сельгаспрад-дальчых прадпрыемстваў.

Пра заробкавую хваробу пачалі гаварыць спецыялісты На-вукова-даследчага інстытута працы Міністэрства працы і са-

цыянальнай абароны. СМІ паведамляюць, што загадкавая атыпічная пнеўманія называецца «а-тыпічная пнеўманія». Яе рэгіструюць, аб ёй паведамляюць, але нічога з ёй зрабіць не могуць.

Пастаянна то з аднаго, то з другога рэгіёна краіны паступаюць весткі аб затрымах заробкаў. Днямі прыйшло паведамленне аб незадаволенасці настаўнікаў Магілёўшчыны, якім збірацца замарозіць выплаты грошай на адпачынак.

Чыноўнікі шукаюць выйсце, каб выдзялілі напачатку хоць бы частку налічанага сумы.

Не могуць пастаць запавяшчаныя па зарплате кіраўнікі Магілёўскага металургічнага завода, Віцебскага станкабудаўнічага, союзнага сельгаспрад-дальчых прадпрыемстваў.

Пра заробкавую хваробу пачалі гаварыць спецыялісты На-вукова-даследчага інстытута працы Міністэрства працы і са-

цыянальнай абароны. СМІ паведамляюць, што загадкавая атыпічная пнеўманія называецца «а-тыпічная пнеўманія». Яе рэгіструюць, аб ёй паведамляюць, але нічога з ёй зрабіць не могуць.

Пастаянна то з аднаго, то з другога рэгіёна краіны паступаюць весткі аб затрымах заробкаў. Днямі прыйшло паведамленне аб незадаволенасці настаўнікаў Магілёўшчыны, якім збірацца замарозіць выплаты грошай на адпачынак.

Чыноўнікі шукаюць выйсце, каб выдзялілі напачатку хоць бы частку налічанага сумы.

Не могуць пастаць запавяшчаныя па зарплате кіраўнікі Магілёўскага металургічнага завода, Віцебскага станкабудаўнічага, союзнага сельгаспрад-дальчых прадпрыемстваў.

Пра заробкавую хваробу пачалі гаварыць спецыялісты На-вукова-даследчага інстытута працы Міністэрства працы і са-

Падпісання на «Народную волю» можна па льготным кошыце і не выходзячы з дому

Шаноўныя сябры! Рэдакцыя газеты «Народная воля» наладзіла новую форму падпіскі на нашу выданне ў Мінску і Баранавічах.

Сутнасць яе ў тым, што падпіска афармляецца грамадскім паштальёнам непасрэдна па месцы пражывання чытачоў. Дастаўляцца газета будзе таксама гэтым жа паштальёнам вечарам напярэдадні выхадзі газеты альбо раніцай.

Такім чынам, у вас з'явіцца магчымасць атрымаваць самую свежую навіну раней за іншых падпісчыкаў. А каштаваць такая падпіска будзе танней чым звычайная, якая афармляецца праз паштовае аддзяленне сувязі і пункты «Белсаюздруку».

Калі Вам, мянчане, зручней атрыма-

ваць газету непасрэдна ў рэдакцыі, то гэта таксама магчыма. Прыходзьце, калі ласка. Будзем Вам рады.

Для ажыццяўлення гэтага праекта рэдакцыя запрашае да супрацоўніцтва тых, хто мае патрэбу ў дадатковых заробках. У яго рэалізацыю могуць удзельнічаць нават цэлыя сем'і. Такую ж прапанову робім пенсіянерам, студэнтам, хатнім гаспадыням, якія жадаюць зарабіць пэўныя грошы пры частковай занятасці. Па пытаннях супрацоўніцтва і афармлення падпіскі звязвайцеся па тэлефоне:

у Мінску — 206-66-09, 206-68-71; у Баранавічах — (8-0163) 41-24-61, (8-0163) 45-54-80.

Будзьма разам!

Вы — з «Народнай воляй»,
«Народная воля» — з Вамі.

ПРОСЬБА РЕДАКЦИИ

Помогите бедным...

Как ни печально, мы вынуждены об этом сообщать второй раз. Действительно, нет того дня, чтобы в редакцию не позвонили и не попросили: «Помогите подписаться на "Народную волю"». Эти слова мы слышим от бывших коллег, летних унчиков, испытывающих ныне большие финансовые трудности, от людей, ставших по воле судьбы инвалидами и, понятно, еле-еле своясь концы с концами, от пенсионеров с минимальной пенсией, от тех, у кого большие семьи, а доходы мизерные... Да мало ли сегодня людей, бюджет которых не позволяет выделить несколько тысяч рублей на подписку на любимую газету.

Но мы знаем: многие и сами живут неплотно, и другим могут помочь. Именно к Вам, людям состоятельным, и обращается редакция. Проявите сочувствие к тем, кто рядом с Вами, но нуждается в поддержке. Это могут быть Ваши родственники, это могут быть Ваши

соседи, это могут быть Ваши сослуживцы, приятели... Для Вас это — движение души, а для них — каждый день плоток свежего воздуха. Правильная информация — это духовный кислород, без которого человек не может нормально жить.

Мы обращаемся к руководителям фирм, предпринимателям. У Вас много хороших людей, которые заслужили поадреса.

Р.С.: Кожда мы напечатали это обращение в первый раз, раздалось несколько телефонных звонков с одной просьбой: «А вы опубликуйте расчетный счет редакции, на который любой человек мог бы перечислить зную сумму в качестве пожертвования для тех, кто не имеет возможности подписаться на "Народную волю"».

Охотно выполняем просьбу, обещая, что все благотворительные средства будут использованы для оформления подписки тем, кто очень хочет читать «Народную волю», но из-за крайней бедности не может оформить подписку. Вот реквизиты:

«БЕЛОРУСЫ МЕЖДУ НЕБОМ И ЗЕМЛЕЙ»*

Хроники Анатолия КОЗЛОВИЧА

42. Настоящий мужчина

Автомобильная авария

Рано поутру у дома тракториста Степана Степановича Ковальчука из деревни Клинец скрипнула тормозами белая «Нива» председателя колхоза «Восход». Степан узнал скрип и вышел на улицу, к калитке, где его ждал председатель, уверенный, что Степан услышит, узнает, выйдет.

Председатель протянул руку: «Надо на станцию, Степан». «А что пришло?» — спросил Степан. «Вагон суперфосфата. Надо сегодня вывезти. А то отработай штрафом. Садись, подброси к трактору». — «Валю, я поехал!» — крикнул Степан жене в хату, сел в председателскую машину и уехал. Оба вроде и не помнили, что сегодня воскресенье.

Через час колонна колхозных «Беларусов» с прицепами потескалась к железнодорожной станции, выходящей за тридцать километров от хозяйства. Первым, как повелось в аналогичных трудовых ситуациях, ехал Степан Степанович. События также, что ему было 62 года. Мужик он был крепкий, эталонный седой мощный дед. Дед — и была его мемушка.

У закрытого переезда застыла вереница транспорта. Приблизившись, Степан Степанович почувствовал, как забилось сердце. Вереница машин замедлила движение, выходящая за тридцать километров от хозяйства. Первым, как повелось в аналогичных трудовых ситуациях, ехал Степан Степанович. События также, что ему было 62 года. Мужик он был крепкий, эталонный седой мощный дед. Дед — и была его мемушка.

Свидетели утверждали: если бы не прицеп, помявшащий тракториста, Степан Степанович, скорее всего, вылетел бы с дороги. Степан Степанович своим трактором смял у «Жигули» багажник, отбросил машину вперед, под стоящий грузовик, тем самым смял капот. Не довольствуясь одним ударом, Степан Степанович включил заднюю передачу, чтобы откатиться назад, и ударил «Жигули» сзади, сбив его из-под грузовика.

Свидетели рассказывали: когда дед силой вытолкнул из кабины «Беларуси», первое, что он сказал, было: «Вот и вся гражданская война».

1970. Рождение мечты

В 1970 году моему герою было 40. Семья жила в маленьком доме умерших родителей. Старшей дочке было 15 лет, средней — 14, младшей — 8. Зарплата у Степана была 90 рублей. Жена работала в колхозе, летом у нее выходило до 40, зимой не было ничего. В хозяйстве держали одну корову, двух свиней, десять кур, собаку, кошку.

И родилась у мужчины мечта: купить «Жигули». Их тогда начал выпускать завод, построенный в СССР итальянцами. Мечта была, как говорят, голубая, а «Жигули» выдвигались им непременно зелеными. Третья модель, «ВАЗ-2103», 6.000 рублей. Сумма немаленькая, но возможная. Если каждый год прошивать по одному кабачку, если ежегодно телятенок подрастет до осени и тоже продать, если не покупать всякую срунду дочкам, если сэкономить на одежде себе и жене, то лет через пять-шесть можно собрать 6.000. Настоящий мужчина должен быть на машине. Собственный автомобиль — это концентрация всех лучших качеств мужчины: воли, независимости, ответственности.

Степан отнес в контору колхоза заявление. В 1970 году желающих купить автомобиль в «Восходе» не было. «Ты — первый», — сказал председатель. — Как только райисполком выделит колхозу машину, она твоя. А деньги есть?» — «Соберу», — уверенно ответил Степан, — только вы никому не говорите пока про заявление».

И начал он собирать деньги на машину. Существенно затормозила процесс старшая дочка. Поступив в институт, она через два месяца вернулась домой и заявила, что в Минск в обносках больше не поедет. Пришлось снимать по оберткам и одевать старшую.

Затем такой же фортель выкинула средняя. Слава богу, младшая ничего не требовала, донатаивая то, что оставалось от сестер.

Если бы не дочки, то через шесть лет было бы собрано как раз шесть тысяч рублей. По одной тысяче в год. Больше не набиралось, хоть зарплатили, хоть положили зубы на полку, хоть без штанов ходи. Настоящего мужчину невозможно хорошо зарабатывать сдвигать с ума, поэтому настоящие мужчины, если они бедны, — или спиваются, или делают деспотами в семье. Я не идеализирую своего героя и не скрываю: с ним приключилась вторая авария, деспотичный. Процесс накопления денег на автомобиль сопровождался ссорами жены и дочерей, которым приходилось с боем и скандалом вырывать у Степана Степановича самое необходимое.

Досаду Степана Степановича смятало то, что за шесть лет в колхоз из райисполкома не поступило бумажное разрешение.

За это время он построил в саду кирпичный гараж со смотровой ямой, подъемником, железной дорогой. Не потратив ни рубля. Кирпич добывал на бывшей панской усадьбе, разламывая ломом фундаменты. Ну, а железа в колхозе валялось сколько хочешь. Строительство гаража от односельчан не утонуло, об автомобильной мечте Степана узнали все. Деревенские мужчины зло подтрунивали над Степаном, когда он уклонялся от выпивок за свой счет. За чужой счет — не уклонялся. Мужчины, декларировавшие стопроцентную трезвость, вымывали позорные слезы, следовательно, не может считаться настоящим.

Где бы ни ехал Степан Степанович — по проселку, по шоссе — всматривался во встречные и попутные «Жигули», узнавая СВОЮ МАШИНУ по форме бампера, по сверкающим молдингам, по стремительному рисунку крыльев. И каждый раз, встретив ЕЕ, он прожогом ЕЕ радостно-грустным взглядом до самого горизонта либо поворота и говорил вслух своему грохочущему трактору: «Моя троечка полетела!».

1980. Первое пришествие

О знаменательном событии знал весь колхоз: из райисполкома спустилась бумага, Степану Ковальчуку выделен «Жигуль».

У Степана не хватало 450 рублей. Он кинулся к брату: одолжи! Брат помялся, но не отказал. Степан съездив в райцентр, в сейбраску, выписал расчетный чек, вернулся домой. Завтра утром — на областную базу, где его ждет мечта.

Всю ночь он с женой не спал. Говорили о том, куда и зачем будут ездить на своей «троечке». Раз у других нет, раз жизнь наша такая, то и нам не нужна эта машина. Они в нее не смогут сесть. Пусть кто-нибудь купит машину первым, а они, Ковальчуки, Степан и Валентина, купят вторыми. Это было их совместное решение, которое свидетельствует, что Степан Степанович был в душе не деспот и не скупердяй, а чувствующий мужчину, совестливый мужчина. Настоящий.

Их мечта завтра должна была появиться во дворе. Их совместная мечта. Потому что настоящий мужчина всегда увлекает за собой женщину, и они делают во все дела и грехи воедино. И им той бессонной ночью стало стыдно. Стыдно, что у них есть машина, а ни у кого в деревне машины нет. Раз у других нет, раз жизнь наша такая, то и нам не нужна эта машина. Они в нее не смогут сесть. Пусть кто-нибудь купит машину первым, а они, Ковальчуки, Степан и Валентина, купят вторыми. Это было их совместное решение, которое свидетельствует, что Степан Степанович был в душе не деспот и не скупердяй, а чувствующий мужчину, совестливый мужчина. Настоящий.

1990. Второе пришествие

Через пять лет, в 1985-м, в деревне Клинец появился первый легковой автомобиль «Москвич». Его купил ровесник Степана Ковальчука, тоже тракторист. Материальные и душевные переживания, связанные с той покупкой, мне неизвестны. Я хорошо знаю только Степана.

В 1990 году, в сентябре, Степану Степановичу исполнилось 60 лет. Будто специально к его юбилею в колхоз пришла из райисполкома бумага о том, что на хозяйство распределен автомобиль «ВАЗ-2103», который решением трудового коллектива необходимо выдать лучшему из лучших тружеников. Выбор пал на Ковальчука. Во-первых, он был лучшим, во-вторых, больше никто не хотел покупать машину.

На областной торговой базе, куда Степан Степанович прибыл с чеком на 9.000 рублей и с выпиской из решения правления колхоза о выделении ему «ВАЗ-2103», поспорили в документах и сообщили, что тот «ВАЗ-2103» уже продан жителю их района.

Таким жителем оказался первый секретарь райкома КПБ. Личный автомобиль ему понадобился для выполнения служебных обязанностей в неслужебное время. Так разъяснили недоразумение в райисполкоме. Первую же легковушку, выделенную областью району, пообещали Степану Степановичу. Он заслуживает. Отдал сельскому хозяйству всю жизнь. Депутат сельсовета.

Тогда же в районе освободилось место депутата Верховного Совета республики. Претендовали на него двое — секретарь райкома и директор средней школы. Кандидаты боролись, искали компромат друг на друга. Директор школы приехал к Степану Степановичу, попросил выступить на предвыборной встрече кандидатов с избирателями в районном Доме культуры. «О чем выступать?» — спросил Степан Степанович. «Расскажите, как у вас, рядового труженика, секретарь райкома отобрал вашу мечту — автомобиль».

Директор школы гордился им в сына, был так приличен, что Степан Степанович не смог отказать. Выступил. Рассказал, как получилось с той «троечкой».

Через полгода бывший школьный директор, народный депутат, давал в загорелом доме райкома банкет по случаю своего вступления в должность председателя райисполкома. Степан он не забыл, пригласил. На банкете председатель-демократ пошел к Степану с рюмкой коньяка, сказал, что помнит его принципиальное выступление перед избирателями и что двери его кабинета для Степана Степановича всегда открыты. Председатель был пьян, покаявшись, коньяк проливался на большую золотой перстень, напоминающий кузнечную наковальню.

1991. Третье пришествие

Известие о повышении цен на легковые автомобили повергло Степана Степановича в тоску. Его жизнь, понадеявшись на выделенную ему мечту, не достигла. Дочка. Пятидесятая тысяча рублей не собрать. Дочка пошла замуж, тратится на них не надо, а денег — не собрать. Внуков, которых нарожала дочка, на своей «троечке» не покатает. Жену по-человечески отвести в районную поликлинику не удастся. НИКОГДА, дед Степан, не быть тебе настоящим мужчиной.

Председатель колхоза, как мужчина на колесках понимающий Степана, пообещал пять тысяч беспроблемной суды. «Не успеем отдать», — сказал Степан Степанович, — померу. Придется детям платить. Срам!» — «Как помереешь, так долг спишем», — пообещал председатель.

Машину выдвинули колхозу в конце 1991 года. Итак, последний шанс. Степан. Холит слухи, что в 1992 году машины подорожают еще в десять раз.

1991 год вошел в историю автомобилизации СССР как год ВЕЛИКОГО БЕССТЫДНОГО ХАПАНЬЯ АВТОМОБИЛЕЙ БОЛЬШИМИ И МАЛЕНЬКИМИ НАЧАЛЬНИКАМИ. «Троечку», предназначенную Степану, хапнул (на имя жены) народный депутат, председатель райисполкома с золотой наковальней на безымянном пальце.

Народный суд

На суд ездил лично не явился. В аварии ему повредило лицо. Как нашкодивший кот, старался не показываться людям, потому что в зеленой «троечке» похороженил Степановича тракторист, обнаруживший его лобовиком. Ей тоже кое-что повредило. Адвокат истца требовал у ответчика Ковальчука возместить стоимость разбитого автомобиля в современных ценах. Примерно 160.000 рублей. Кроме астрономической суммы, Степану Степановичу грозил срок за умышленные телесные повреждения.

Защитником Ковальчука удалось сбить сумму ущерба до 15 тысяч, то есть до реальных затрат истца. Когда истец заявил об отказе от автомобиля, Степан попросил суд передать машину ему. За те же 15 тысяч. Суд просил удовлетворить. Таким образом Степан Степанович получил свою мечту в виде металлолома.

Суд признал, что преступление совершено Ковальчуком в состоянии аффекта, «вызванном сильным эмоциональным переживанием в связи с крушением жизненных установок и появлением зрелища вооруженного конкретного виновника жизненной неудачи».

Госавтоинспекция отобрала у Степана Степановича права тракториста и права шофера. Тут пошел на защиту председатель колхоза, которому нужны были трактористы при правах. А права шофера помогал Степану Степановичу выколачивать у самоуверенной ГАИ представитель прессы. Это был адвокат. Тогда я познакомился со своим героем.

Четвертое пришествие

Свою мечту Степан Степанович не купил, а соорудил собственными руками. На это способен лишь настоящий мужчина. Разбитый автомобиль Ковальчук заново делал

в своем гараже три года. Никто ему не помогал. Он сделал невозможное — «троечку» получилась зеленой, сверкающей. Настоящей машиной. Как только Степан первый раз проехал на ней по улице, где уже положили асфальт на чернышские деньги, так деревья переменили его менюшку: АВТОДЕД.

Не буду рассказывать о чувствах Степана Степановича, испытываемых им за рулем собственного автомобиля. Я о них не знаю. Он не говорил. Разве может настоящий мужчина болтать о самом сокровенном, приятном и желанном? Вы встречали мужчин, рассказывающих о том, как они обладают любимой женщиной? Я встречал. Но это — словачи.

Обладание машиной — интимное чувство, истинно мужское. Оно трансформируется в ЧУВСТВО ПОЛНОЦЕННОСТИ. Наверное, так и у женщин-автомобилисток. Они сливаются с машиной, чувствуют машину, побеждают свою холодность, делают раскованными женщинами. То есть опытные такти наговорить о чувстве полноценности.

Собственный автомобиль — сильнейший психологический катализатор. Человек, покорирующий пространство и время — это прежде всего уверенный в себе человек. Он ставит перед собой цель, добивается ее. Он обладает собственным достоинством.

Семь десятилетий советского государства сдерживало желание мужчин и женщин слиться с собственным автомобилем. Вы задумывались, почему? Чтобы унижить человека. Чтобы он ездил только в общественном транспорте, терял индивидуальность. Чтобы не избрал свой путь и свою скорость. Чтобы, не дай Бог, не возмечтал заменить колеса крыльями и не улетел куда-нибудь, где хорошие зарплаты, где не надо экономить на еде, чтобы выжить, где нет давки в трамвае и засад ГАИ на дороге.

Что сделали наши мужчины, как только развлеклась членовеннонестическая антиавтомобильная система? Кинулись зарабатывать на собственную машину. Мужчины дожили своего часа. 1990-1995 — счастливые годы постсоветских мужчин. Можно было съездить за рубем, пригнать дешевую иномарку. Стать настоящим мужчиной.

Что делают наши власти, озлобившиеся тем, как эффективно загнать нас обратно в стойло? В числе первоочередных мер ставят преграды массовой автомобилизации. Чинят железный занавес на границе, выдумывают сложные правила, увеличивают таможенные сборы. Они боятся человека за рулем собственного автомобиля. У такого человека появились не только права шофера, но и права человека. Он сделался суверенным и самоуверенным. Это нежелательно. Он может зарулить не туда, куда надо власти.

Степан Степанович Ковальчук сел за руль собственного автомобиля в 65 лет.

1998. «Жигули» — на высоте

25 марта 1998 года Степан Степанович Ковальчук скончался.

На похороны съехались дочка, зятья, внуки. Двор был забит «бушующими» иномарками. В кирпичном сарае сиротливо стояли зеленые «Жигули». Думаю, что машина плакала. Если человек так чувствует машину, то она должна чувствовать человека. Скорбеть, когда он умер.

После похорон семья пришла к гаражу. Открыл ворота. Смотрел на плачущую машину, плакал вместе с ней. Все знали о мечте своего АВТОДЕДА. Вдруг внук говорит: «Давайте поставим машину деду, как танк». — «Как это?» — спросила его мама. — «На вышину». — «На погосте, что ли?» — «На вышину», — повторил внук. «А что, идея!» — воскликнул зять. — Нам эта жестянка не нужна. Пусть стоит во дворе, как танк».

Верно, внучек! «Жигули» — танк деду Степана. На нем он ковал победу человеческого достоинства.

2003. «Жигули» — на похороны

Никогда не ставлю в своих хрониках окончательную точку. Меня тянет к людям, с которыми свела судьба.

Будучи в районе, завернул в деревню Клинец. Сердце мое билось в волнении: я ждал увидеть «Жигули» на погосте.

Открыл знакомую калитку Ковальчуков, и взгляды мои встали на сдвинутый автомобиль. Ничего не было видно, кроме позеленевшего забора, некрашеного сарая, неухоженных яблонь.

В доме меня встретила бабушка Валентина. С болью я увидел на старухе те же резные галочки, подвязанные веревочками. Бабушка сообщила, что очень хочет помереть. А чтобы не вводить детей в расходы на гроб и поминки, она решила продать машину покойного мужа. Дети дали объявление в газету. Выступили на аукционе. Покупатели за машину давали доллары, если в зеленые «Жигули» — и уехали. Так у бабушки Валентины появилась последняя в жизни радость: деньги на похороны!

* Одноименная книга только что увидела свет. Читатели-друзья, приходите к автору за автографом!

Будущина Палесса — традиционные формы гаспадарання

Будущина Палесса навучаючы бачаць у вяртанні жыхароў рэгіёна да традыцыйных формаў гаспадарання. Пра гэта на прас-канферэнцыі ў Мінску заявіў заступнік лабараторыі «Экалогія ландшафта» Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, віцэ-прэзідэнт Беларускага геаграфічнага таварыства Валентын Яцухна.

У гэтым рэгіёне дамінуе сельскагаспадарчае выкарыстанне тэрыторыі. Аднак 3-я свай прыродных і культурна-гістарычных традыцый Палесса павіна насіць прыродаахоўную, рэкрэацыйную, гісторыка-культурную функцыю. А атрыны сектар павінен уключаць такія традыцыйныя віды прыродакарыстання, як бортніцтва, збор лекавых траў, развіццё жыццёлагадулі, паліваўна і рыбалоўства, а таксама старажытных, часам забытых намяняльных відаў рамстваў і промыслаў», — адзначыў навуковец.

Паводле яго слоў, заходнія спецыялісты падтрымліваюць гэтую ідэю. «Мы спадзяемся і на міжнароднае фінансаванне гэтага праекта, бо краіна не мае неабходных сродкаў, тым больш, што Палессе быццам тутэйшым жыхарам, які мае не толькі нацыянальнае, але і сусветнае значэнне. Гэта адзін рэгіён Еўропы, які больш ці менш захаван у натуральным стане рачныя даліны і абалоні варамаў», — адзначыў В.Яцухна.

Мара ГАРЭВЫ.

Касіры Лунінецкага філіяла «Беларусбанка» падазраюцца ў крадзяжы чэкаў «Жыллё»

Трое супрацоўніц аддзялення № 8 Лунінецкага філіяла № 119 ААБ «Беларусбанка» падазраюцца ў крадзяжы 110 чэкаў «Жыллё».

Як устанавілі падчас правяркі супрацоўніц аддзела па барабаше з эканамічнымі злучэннямі Лунінецкага РАУС, жанчыны — старшы кантралёр-касір, кантралёр-касір і касір — яшчэ ў 2002 годзе па папярэдняй змове, шляхам выбаў заклада жытнёва заву на перафарміраванне чэкаў «Жыллё» і папярэдняй складання падложных рэстэраў выкрадзілі 110 чэкаў.

З улікам індыкатора росту кошту жыцця для індэксыскай жыллёвай квоты ўрон склаў больш як 85 мільянаў рублёў.

Махляры вымагалі грошы за інфармацыю аб выкрадзеным аўтамабілі

Супрацоўнікам аддзела крмынальнага вышуку Ленінскага РАУС Брэста затрыманыя двое 19-гадовых братаўчан — навуцэнец Высокаўскага прафесійна-тэхнічнага каледжа і медысатра паліклінікі №1, якія падазраюцца ў махлярстве.

3 гэзастай аб'яві хлопцы і дзяўчына лаваліся аб тым, што яшчэ на пачатку мая ад цэнтральнага ўваходу ў мемарыяльны комплекс «Брэсцкая крэпасць-герой» быў выкрадзены аўтамабіль «Аўды-100». Яны патэлефанавалі па дадзеным у аб'яве тэлефоне і паведамілі, што маюць інфармацыю, якая ўяўляе інтарс для ўладальніка аўтамабіля. Спачатку яны патрабавалі даволі вялікую суму грошай, але потым дамовіліся расказаць, дзе аўтамабіль, за 100 долараў. Уладальнік машыны запалодзрыў, што малядыя людзі наогул нічога не ведаюць, а проста вымагалі грошы, таму і звярнуўся ў міліцыю.

Онак і дзяўчына была затрыманая на прыватнажылым плошчы Брэста і насамрэч не мелі ніякай каштоўнай інфармацыі. Цяпер вырашацца пытанне аб завядзенні крмынальнай справы за махлярства. Выкрадзены аўтамабіль дагэтуль не знойдзены.

БелаПАН.

Інфармацыя пра тавар — на беларускай мове

На пасаджэнні навукова-тэхнічнай камісіі Дзяржстандарту быў зацверджаны новы стандарт Беларусі СТБ «Тавары нехарчовыя. Агульныя патрабаванні. Інфармацыя для спажыўца», у якім замацавана палажэнне аб тым, што інфармацыя пра тавар даводзіцца да спажыўца на беларускай і рускай мовах.

Чыноўнікам камісіі Дзяржстандарту ўдалося зламаць старэзаты, што ў краіне, дзе дзве дзяржаўныя мовы, не абавязкова жорстка разгаварываць выкарыстанне абедвух моў падчас афармлення тавараў. Чыноўнікам камісіі Дзяржстандарту ўдалося зламаць старэзаты, што ў краіне, дзе дзве дзяржаўныя мовы, не абавязкова жорстка разгаварываць выкарыстанне абедвух моў падчас афармлення тавараў. Чыноўнікам камісіі Дзяржстандарту ўдалося зламаць старэзаты, што ў краіне, дзе дзве дзяржаўныя мовы, не абавязкова жорстка разгаварываць выкарыстанне абедвух моў падчас афармлення тавараў.

На маю думку, такое рашэнне камісіі стала магчымым дзякуючы падписам грамадзян пад патрабаваннем абавязковай выкарыстоўваць дзяржаўную беларускую мову ў афармленні тавараў. Маркую, што ўважана і па-спраўдзяна дзяржаўная папіска Дзяржстандарту паспрыяе ўсталяванню рэальнага двухмоўна на спажывецкім рынку.

На жаль, у другім стандарте СТБ «Тавары харчовыя. Агульныя патрабаванні. Інфармацыя для спажыўца», які быў прыняты раней, выкарыстанне беларускай мовы пры афармленні тавараў застаецца неабавязковым. Спадзяюся, што Дзяржстандарт унесэ змены і ў гэты документ. Каб наблізіць гэты час, Таварства беларускай мовы сабрала некалькі тысяч падписав грамадзян пад патрабаваннем выкарыстання беларускай мовы таваравяржымі. Дадано, што падписныя бланкі прыналежаць наступств з розных куткоў Беларусі.

Сяргей КРУЧОЎ,

намеснік старшыні ГА «ТБМ ім. Ф. Скарыны».

Доверливась... Фота IREX/ProMedia.

Новыя нумарныя знакі

Новыя знакі плануецца ўвесці са студзеня 2004 года. Яны будуць устанаўлівацца на зноў купленыя аўтамабілі альбо па жаданні ўладальніка транспартных сродкаў.

Нумарныя знакі будуць адзінымі для ўсіх катэгорыяў грамадзян. Асаблівымі адрозненнямі новых знакаў з сімваламі ступенямі абароны з'яўляюцца лубавыя абазначэнні абласці і горада Мінска (стапіца будзе прысвоена лічба «7»), а таксама вывад дзяржаўнага сімвала.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ.

Беларускі Дзед Мароз будзе жыць у Белаежскай пущы

Галоўны беларускі Дзед Мароз будзе жыць у дзяржаўным нацыянальным парку «Белаежская пуща».

Рэзідэнцыя размесціцца ў лесе, непаладзек ад паляны, дзе ўзімку падкармліваюць статак зуброў. Плануецца, што ў саві Лёсла Мароза будуць запраджа наві адны, якія жывуць у Белаежскай пущы.

БелаПАН.

Ударым касой па беспрацоўі

Пачуць звон малатка па касе ў цэнтры горада — сёння такая ж радасць з'ява, як і радуюць мову ў рыначным ці вулічным натоўпе. І ўсё ж пачуць яго, праходзячы міма прыватнага дома, ад якога да цэнтры горада — нейкіх дзесяці метраў. За высокім шынымым плотам пачуваецца знаёмы і дзіўны ства перастук малатка. Заірнуў праз шынтуну ў агароджы, а ў двары чорнавалася мільярдная дзяўчына ашывала на сталёвай «бабцы», загнанай у невялікую калоду, касу.

Над вечар убачыў яе калі

школьнага сталёнага, дзе дзяўчына па-мужчынску разма-шыва касіла густую траву вакол яго. Пазнаёмлілася. Беспрацоўцаў яго другі год. Зварталася ў Цэнтр занятасці, але там нічога не паабяцалі — у іх на ўліку стаіць звыш 1600 беспрацоўных і большасць — маладыя жанчыны.

Дзяўчына з маші трымаючы касу, воі і рытуе ёй на зіму сена, баласе трава сёлета добра ідзе ў рост паўсюль — толькі не лянуцца. На яе адну матчыну пенсію не пражыць.

3 «ріднай мові» — да скону дзён

У дзяццстве, у 1932—1933 гады, бабуля Фялора перажыла на Украіне страшны голад, у іх вёсцы памерла калы паўтысячы чалавек, Фялору выратаваў ад смерці сваякі, бо бацькі не выжылі.

Дажываць свой век ёй давалася ў адной са сплукіх вёсак, з нывастай-пенсіянерай і дзедом-нацяглым «траянцям». Фялора-украінка нібы да ім усім урок: каб людзьмі заваіла і гонар свой нацыянальнае мець, трэба мучыну насіць у сэрцы да скону дзён.

Градак, на зіму нявясцка забірае яе ў сваю гарадскую кватэру. Тых «чаўночкіх» бабуль сёння ў вёсках няма.

Фялора носьці у душы яшчэ адну нягасную любоў — да «ріднай мовы». Не забыла яе, жы-вучы побач з браткамі-белару-скамі, большасць якіх размаўляе на нягягаль «траянцям». Фялора-украінка нібы да ім усім урок: каб людзьмі заваіла і гонар свой нацыянальнае мець, трэба мучыну насіць у сэрцы да скону дзён.

АБРАЗКІ

«Крынічка», дай вады напіцца — сваёй!

У дзяццлывае Асіповічы-

Што там, у Польшчы?

Самы вялікі
ваенны кантракт

Польша будзе экспартаваць танкі ў Малайзію. Падпісаны кантракт, які складае рэкордную суму ў 400 млн. амерыканскіх долараў. Ён прадугледжвае пастаўку да 2006 года 48 польскіх танкаў РТ-91М, а таксама суправаджаючага рыштунку і паслуг.

Частка гэтай сумы (70 млн. долараў) будзе прызначана на афінансаванне і вытворчасці ў тым ліку трансфер польскіх тэхналогій у сферу авіяцыі марскіх межаў, а таксама кансультынгавыя і паслугі.

Новыя тэхналогіі будуць пастаўляцца забеспячэння Малайзіі польскай тэхнікай і абсталяваннем, што карысна паўплывае на польскі экспарт у гэтую краіну. Апазіцыя падняла пытанне папярэдняга ўдзелу ў гэтым кантракце міністра нацыянальнай авіяцыі Ежы Шымальскага старшыня прайсмаўства замежнага гандлю "Бумар" Раман Бяньчынскі.

Польская эканаміка
выіграе ад закупак
самалётаў F-16

Польскі ўрад зацвердзіў дагаворы, якія датычацца закупкі амерыканскіх самалётаў F-16. Яны прадугледжваюць пастаўку ў 2006—2008 гадах 48 самалётаў гэтай тыпу, фінансаваныя ўмовы абслугоўвання кантактаў і эксплуатацыі, які прадбавіць Польшчы амерыканскі ўрад на рэалізацыю праекта, а таксама афінансавана дагавора, які абавязвае амерыканскі бок інвеставаць у польскую эканаміку.

Намінальная сума інвестыцый складае 7,7 млрд. долараў і ахопіць 44 дадатковых праектаў, з якіх 16 — гэта праграмы інвестыцый, а 28 датычацца цывільнай вытворчасці і дзейнасці.

Экалагічны
транспарт

У рамках рэалізуемай праграмы, папулярнага экалагічнага чыгуначнага перавозкі TIR, у краінах б.г. ахвішчэліна пераважкі аўтамабільнага самалётаў з Кіева ў Слэбаска Слэбаска. Цяпер называюцца "Яраслаў", які перавозіць звыш 20 аўтамабіляў, перадаючы каля 400 км шырокакалейнага шляху. Гэта была частка палітычнай серыі, папулярнага камбінаванай чыгуначна-дарожняй пераважкі ў канцэнтэра.

Такое спалучэнне павінна стаць у будучым альтэрнатывай марскім пераважкам на трасе Уладзіслаўск—Заходняя Еўропа. З 3-й партыі Далекага Усходу судны павяжыць у Еўропу звыш двух мільярд, у той час як тавар, загрузаны ва Уладзіслаўску на вагоны Трансбэйскай чыгункі, можа быць даставлены ў Слэбаска, а затым далей у Заходнюю Еўропу за натоўнага тавару.

Паволье марквання Агенцтва развіцця прамысловасці, Слэбаска можа стаць адным з вялікіх "сухатэльных парту" Еўропы. Агенцтва плануе ішчы ў гэтым годзе распачаць працы над праектам, распрацаваць прычыны фінансавання, а таксама атрымаць неабходныя дазволы. На асноўнай работы, звязанай з інфраструктурай, будзе прызначана ў бягучым годзе 5 млн. амерыканскіх долараў. Чарговыя 100 мільянаў павінны прадэставаць інвестары і фінансавыя ўстановы.

Палякі
у Еўрапейскім
парламенце

Польскія парламентарыі ўпершыню будуць удзельнічаць у пасяджэннях камісій і палітычных фракцый Еўрапарламенту. На пасяджэнні ў Парламенце ў якасці назіральнікаў атрымалі права 54 польскія дэпутаты і сенатары. Устаў статус назіральнікаў атрымалі 162 парламентарыяў з 10 краін-кандыдатаў. Візіт дазволіць польскім прадстаўнікам пазнаёміцца з працай устаноў. Яны маюць права ўдзельнічаць у рабоце камісій, так і палітычных груп саюзнага Парламенту.

ВПЕЧАТЛЕНИЯ

Рижский балзам

Когда-то, в советские времена, рано утром от Минского железнодорожного вокзала отправлялся поезд с "крылатым" названием "Чайка". В течение двенадцати часов он пролежал все три прибалтийские столицы — Вильнюс, Ригу, Таллин — и вечером возвращался в Минск. Некоторые из наших граждан, которые пооборотицей, за выходные могли посетить все эти города и привезти оттуда разный дефицитный у нас товар, начиная от жвачек и заканчивая сырокопченкой колбасой.

Сегодня пассажиропоток в сторону Прибалтики покуснеет: границы, визы, пошлины... Но я все же решила побывать в Риге. Попутчиком оказался разговорчивый человек, давным-давно проживающий в Латвии.

— Я часта бываю в Мінске, — гаворыць мой сусед па купе, — і скажу чэстна, удараюць то, што ваху людзі до сёння не пачынаюць, каб можна жыць па-другому, не надзеяс на гасударства і правітэля. Велье нудна рэшаць самі. Так жывець наш мір.

Расстояние от Мінска до Рігі пачае прасяродкава за восем гадзін. І практычнае ўсе время, мы судачылі о том, о сем. Собеседник много рассказывал о Латвии, ее столице, что хотелось скорее увидеть собственными глазами.

И вот я на берегах Даугавы. Наверняка, и жителям, и гостям города нравятся окрестные достопримечательности. Вокруг, куда быстрая вода, и впрямь, что совсем правильную политику. И тем не менее, как удалось узнать, даже безработный латыш получает 100 латов подержки, а это немного-немало, а 200 латов. Ну где, скажите, в Беларуси выплачивают такие пособия?

А что касается самих заработков латышей? Конечно, есть тут и богатые, и бедные. Один таксист рассказывал, что он приехал в Латвию из России, но устроиться здесь на работу стало для него большой проблемой. Родители, которые всю свою сознательную жизнь провели в рижских окрестностях, получают скромную пенсию. Он почему-то рыно напал на президента страны Фрейберга, которая велит, по его мнению, не совсем правильную политику. И тем не менее, как удалось узнать, даже безработный латыш получает 100 латов подержки, а это немного-немало, а 200 латов. Ну где, скажите, в Беларуси выплачивают такие пособия?

И живут латыши не скажешь, что плохо. Открыть хотя бы книгу для развлеченья. Тут столько услуг! Такого изобилия предложений даже в Москве редко встретишь. И это не только развлечения. Сколько тут ресторанов и модных бутиков! Во время пребывания в Риге я стала свидетелем настоящего феерического праздника по поводу победы латышской хоккейной сборной над белорусской. Все говорили, что белорусы вообще не сражались за свое место под солнцем. Но намного больше праздники для латышей был, когда их хоккеистам удалось "сделать" россиянам. Неслись гулящие машины, из люков которых высовывались головы с национальным флагом. С криками "Латвия вперед!" народ был готов на любые подвиги.

Куда тут чемпионаты Европы по вольной борьбе, который по идее должен был состояться в лучшем случае в столице! Из-за накладки с проведением музыкального конкурса "Евровизия" борцов отфудболбили в какой-то зал с названием "Кипсала". По своему размеру чемпионат Европы не был грандиозным. И вся судьба чемпионата была предсказана еще до его начала. Почти что все медали увезла с собой матушка-Россия. Белорусы и белоруски, несмотря на все свои старания одержать победу, потерпели фиаско. И только один Мурат Гайдаров смог завоевать для Беларуси награду — бронзовую медаль. И это при том, что Мурат — спортсмен не из Беларуси, он только два последних года представляет нашу страну на различных спортивных аренах.

...Вот и время уезжать! Небольшим атрибутом для любого туриста должен быть рижский балзам. Хотя бутылка и стоит 15 или 30 латов — это целое национальное достояние. Густой балзам смажет душу и тело! Как приятно погрузиться в романтические воспоминания!

Ольга РОМАНЮК.

в том спортивном костюме, полноватая. Она ела все без разборки. И блины, и бисквит, и варенье. Я подумала, что, может, ошиблась: Королева ли это вовсе? Но работница местного ресторана заявила мне, что у этой "леди" сегодня в Риге выступление. Хотя саму Королеву здесь мало кто знал. Только имя Путачевой у многих вызывает какие-то ассоциации.

Ну и правильно, что для них Королева? Которая пела о желтых тополях, когда Николайка наяривал свою медаль, о которой бьет вода, и впрямь, все на ней должно переместиться, только любовь — никогда. Что она позитивного внесла в развитие музыки? Наташа, видимо, и сама это понимает.

— Нужно искать каких-то спонсоров, — говорила она своей компании, перемещая слова неформальной лексикой. От этого у меня начало сворачивать уши, но разговор я дослушала до конца. — Новых песен нет, денег нет, ничего нет. Одно успокоение — мой сын Архипушка. Сережа (молодой муж Королевой, танцор Сергей Глушко. Ам.) может покармить его, но воспитанием ему некогда заниматься. Надо его брать с собой.

После обеда самое время прогуляться. Посмотреть на тамошний народ. Особой нестроты не заметила. Молодежь какая-то разнузданная. Пьет пиво, поет песни под гитару и собирает деньги. Все это я лицезрела в пределах Старого города. Также довелось выдохнуть рижского воздуха с высоты птичьего полета. Своеобразный подъем на крышу обходился посетителю в 5 латов — это 10 долларов. Но тут такая красота! Кажется, одним взором можно окинуть всю Латвию, какая она есть.

Народ толпился на улицах. Запряженная двойка с каретой проехала мимо. Как все замечательно! Ужикнуть мне посоветовали отправиться в местный ресторанчик под названием "Лидо". Как удалось выяснить, строительство подобного заведения потянуло

ДАЙДЖЕСТ

American Airlines заплатит 3,2 тысячи долларов за выброс отходов с самолета

Житель калифорнийского города Санта-Круз Рей Эрикссон выиграл иск против авиакомпании American Airlines, с самолета которой были сброшены замороженные канализационные отходы, упавшие на стеклянную крышу его катера. Суд обязал авиакомпанию выплатить Эрикссону 3236 долларов, эта сумма практически совпадает с суммой, заявленной в иске. Представители American Airlines были крайне удивлены решением суда и назвали его беспрецедентным.

Настоящий полковник! Американский

Американский полковник Кассем Салех принес извинения всем женщинам, которых он просил выйти за него замуж. Всем своим "невестам", которых у военного набралось как минимум около 30, он делал предложения одновременно. Создавшившись через своего адвоката, что вел себя неподобающим образом, 50-летний офицер получил от одной из своих жертв заявление, что простых извинений ей недостаточно. А его защитник рассказал журналистам, что, по его сведениям, все 30 женщин уже сговорились устроить полковнику отставку из армии. По данным внутреннего расследования, Салех общался со своими полутрами через Интернет и по телефону. На сафтах знакомств он выбирал американок и канадок.

"Он приносит искренне извинения, — сказал адвокат полковника. — Он никому не хотел причинить вреда". Однако одна из жительниц Нью-Йорка, обманутая Салехом, заявила, что он "украл ее сердце" и что "этого не может быть достаточно за такое предательство".

Вооруженные телохранители заступились за принца Уильяма

Спор, возникший на дороге между принцем Уильямом (на снимке) и агрессивным водителем самоходным автомобилем, смогли остановить только вооруженные телохранители принца. Офицер Королевского отделения охраны был вынужден призвать рассердившегося водителя к спокойствию. Перед этим машина принца резко обогнала идущий впереди автомобиль, который тут же поравнялся с ней и несколько раз просигналил. Обе машины остановились, и из недовольному принцем водителю вышел его телохранитель. После короткого разговора на следствии британского престола смог продолжить свой путь.

Британский мореплаватель найден в центре Тихого океана

Катер японской береговой охраны ZAO подобрал британского моряка Мика Доусона, дрейфовавшего на своей лодке "Миссис Ди" (Mrs Di) на расстоянии приблизительно 740 километров от берега. Как стало известно, морской путешественник собирался пересечь в одиночку Тихий океан. Для этого он 2-го июня вышел из японского порта Чоши и взял курс на Сан-Франциско. Крепление руля на "Миссис Ди" было повреждено сильным штормом, сломанное крепление повредило также и корпус лодки. Мик взвешивал ситуацию — продолжать переход при таких повреждениях невозможно. Сложившись обстоятельства на данный момент не представляли для Мика опасности, он не передавал сигнал SOS.

В Англии ограблена коллекция Ротшильдов

Из коллекции семьи Ротшильдов, размещенной в поместье Waddesdon в Англии, было похищено более сотни антикварных золотых шкатулок. Преступление совершили пятеро неизвестных, одетых в черные маски, скрывавшие их лица. "Это был профессиональный и организованный криминальный акт", — заявил детектив Дэвид Ханлиболл. К поискам воров подключены служебные собаки и вертолет. Неполучу от поместья уже обнаружен сожженный пикап, на котором скрылись преступники.

Поместье Waddesdon никогда не использовалось семей Ротшильдов в качестве жилого дома и изначально строилось как музей для коллекции французского искусства XVIII века. В коллекции входят предметы мебели, фарфора, портреты английских живописцев, а также разнообразные объекты искусства ренессанса.

Ученые обнаружили ген, связанный с маниакальной депрессией

Американские ученые обнаружили ген, связанный с возникновением маниакальной депрессии, и выяснили, что к заболеванию приводит генная мутация. В ходе исследований ученые калифорнийского университета и университета Сан-Диего выяснили, что ген GRK3 мутирует, реагируя на допамин. Ген перестает функционировать, когда это необходимо, и, наоборот, начинает работать, когда этого не требуется. Ученые выяснили, что такой мутации подвержены чувствительные к допамину люди.

Бывший посол Ирака в ООН: Саддам получил по заслугам

Бывший посол Ирака в ООН Мохаммед аль-Дури заявил, что режим Саддама Хусейна заслуживал того, чтобы быть свергнутым. В интервью, данном телекомпаниям "Би-Би-Си", аль-Дури сообщил, что, по его мнению, народ Ирака рад смене власти, но недоволен оккупацией страны войсками коалиции. Аль-Дури отметил, что присутствие американских и британских войск в Ираке превращает страну в колонию. С точки зрения бывшего дипломата, Саддаму Хусейну должны были свергнуть сами иракцы. Аль-Дури также добавил, что он считает, что суд над Хусейном был бы оправдан. Бывший посол подчеркнул, однако, что преступника должен был судить народ Ирака.

Кроме того, аль-Дури по-прежнему уверен, что Багдад не располагал оружием массового уничтожения. "Мы ждем сейчас, что США и Великобритания представят доказательства существования этого оружия", — сказал аль-Дури.

ЛИЧНОЕ МНЕНИЕ

Какой я вижу государственную идею

В последнее время очень много говорится о государственной идеологии. Хочу свое слово сказать и я. Что, на мой взгляд, должно быть ядром белорусской государственной идеологии? **Гражданин — свободный. Нация — культурная. Общество — цивилизованное. Мораль — общечеловеческая. Страна — богатая. Государство — социальное. Власть — сильная и подконтрольная. Политика — ограниченная демократия. Экономика — социально ориентированный рынок. Социальная сфера — гармоничная защита.** **Внешние связи — союз с Россией плюс многовекторное сотрудничество.** Гармонично взаимодействуют базовые противоположности — права гражданина и интересы государства, управление и самоуправление, демократия и централизм, рынок и правительство, эффективность и занятость, стихия и план, частное и государственное, материальное и духовное, самостоятельность и патриотизм, богатство и бедность, конкуренция и монополизм, индивидуальное и коллективное, свобода и контроль, богатство и мораль, национальное и интернациональное.

Эти противоречия — источник развития. От капитализма берем эффективность, производство и мотивацию труда — личную выгоду и создание богатства, от социализма — социальную справедливость и распределение. Производство важнее распределения и уравнивания.

...З нами засталася толькі выва ахоўніцы зямлі беларускай — Еўфрасіні Полацкай

Радзім ГАРЭЦКІ, экс-прэзідэнт Згуртавання беларусаў свету «Башкаўчына»

10 год таму, 8—10 ліпеня 1993 года, у Мінску ў Вялікім тэатры оперы і балета адбыўся Першы з'езд беларусаў свету, які належаў ЗБС «Башкаўчына» разам з урадавымі структурамі Беларусі. Са старонага мастаком Э.Агуновічам сімвала з'езда з гонарам глядзела Еўфрасіня Полацкая на сваім нашчадкаў, якія ўпершыню сабраліся на з'езд і ахвішчэлі заклік Янкі Купалы: «На Вялікі Сход. Па Башкаўчыну!».

З замесца талы прыехалі сотні суайчыннікаў. Многія з іх, асабліва з далёкага замежжа, трапілі на Башкаўчыну пасля некалькіх дзесяцігаў тавару і сёння на вачах уладзілаў у родныя мястэчкі, якія ў сэрцы трымалі з дзяцінства і снілі ў светлых снах успамінаў. Некаторыя падлі на калені і цалавалі родную зямлю. Былі і такія, што баяліся за сябе і не надарвалі аглядацца вакол. Але ўжо аб гэтым незалежнай краіна з адкрытым сэрцам спаткала суайчыннікаў.

Упершыню сабраліся разам прадстаўнікі беларусаў усяго свету, каб асноваваць сябе ў кантэксце сваёй прысутнасці ў свеце, кансольдаваць нацыю, абмеркаваць шляхі да сапраўднай незалежнасці, дзяржаўнага будаўніцтва і нацыянальнага адраджэння Беларусі. Талы мы з належаў глядзелі ў будучыню і нам здавалася, што гэты з'езд — толькі пачатак магчымых працэсаў новага адраджэння і прыжыццёвага «дэмоўнага» роднае слова зусім знікла з афіцыйнага ўжытку — пацучы яе ад кіраўніка дзяржавы ці прадстаўніка ўлад устрымаваць як нейкае рэліквія. Шкада, але ўжоны карыстаўся ёй усё менш і менш.

На пачатку 90-х гадоў пашырэнне дэмакратычнай і беларускамоўнага СМІ, навукальныя ўстановы. Падзебачанні і радыё можна было ўбачыць і пацучы пратэстнае розных думак — і спрэчкі паміж сабой. Адрэжыць і выдатны Гуманітарны літэй імя Я. Коласа пад кіраўніцтвам У. Коласа. Цяпер ён пад папярэдняй зніжэння. Беларускаямоўныя сады, можна сказаць, зніклі зусім, школы можа пачаць на палыхах, а ВНУ так і не пачелі стаць беларускамоўнымі. Закрываюцца многія газеты, здымаюцца непалажаныя разактары часопісаў і гэты змяняюцца на больш паслужылія ілліяны аб кіраванні ў краіне, атрымання вялікіх штрафва, а то і зняволення; бібліятэкам забаронена выспісваць незалежныя газеты і г.д.

У куткім часе пасля з'езда была прынята Канстытуцыя краіны, на якую клятву прыняў першы прэзідэнт і лічы, што яна дае яму «шарка паймаючым», але з часам выгукнула яе незадаволенасць, таму ён яе падправіў, а цяпер свае ўказы і дэкрэты паставіў вышэй, чым мінорыя яе артыкулы. Талы пашырэнне выбарнае кіруючых асоб у розных сферах жыцця — урадавых структур, дзяржаўна, але не змянілі сістэмай «вертыкалі». Гэты працэс закрэпуў нават навукальныя і навуковыя ўстановы. Напрыклад, Нацыянальнай Акадэміі навук Беларусі пры варах прэзідэнта і бюро прэзідэнта мы па старой савакшай звычцы прылічы ўгаднікі кандыдатуры да татачасных кіраўнікоў дзяржавы С.Шушкевіча і В.Кебіча, дык яны алкавалі: «Выбіраць каго хочаце, а мы давайце». У выніку кіраўніцтва Акадэміі навук талы першы і, на жаль, пакуль што і апошні раз было выбрана па сапраўдному дэмакратычным шляхам. Зараз указам А.Лукашэвіч усё гэтую кіруючую пасаду не абіраюць, а прызначаюць, што прычыні шматпаўнамоўнай традыцыі ўсіх акадэміяў, статуту НАНБ і прынятаму раней закону. На жаль, паслужылія членаў Акадэміі пад ісксам пацучы страху і халупства прыявала да ўключэння гэтага ўказу ў новы статут НАН Беларусі пры адрэжы (а не тайным) амаль аднадушным галасаваннем.

Не, ніколі не забуду той Першы з'езд беларусаў свету. Вялікі тэатр пачынаў рондай беларускай мовай, якая талы была азінай дзяржаўнай абсабліва чыстае і аднадушнае пацучы пасля прыжыцця «Закона аб мовах». Замежныя беларусы да

далі колькасць беларускамоўных грамадзян, і таму нават на вуліцах Мінска можна было адчуць прыжыццёва роднай мовы. Кіраўнік дзяржавы С.Шушкевіч і многія члены ўрада і парламента (нам.старшыня Савета міністраў М.Дзямчук, міністры П.Краўчанка, А.Бутэвіч, Я.Вайтовіч, В.Гайсёнак, нам.міністра У.Гіпель, І.Карпіла і інш.) выступалі па-беларуску. Пасля сума аямолага рэфэрэндуму і прыжыцця «дэмоўнага» роднае слова зусім знікла з афіцыйнага ўжытку — пацучы яе ад кіраўніка дзяржавы ці прадстаўніка ўлад устрымаваць як нейкае рэліквія. Шкада, але ўжоны карыстаўся ёй усё менш і менш.

На пачатку 90-х гадоў пашырэнне дэмакратычнай і беларускамоўнага СМІ, навукальныя ўстановы. Падзебачанні і радыё можна было ўбачыць і пацучы пратэстнае розных думак — і спрэчкі паміж сабой. Адрэжыць і выдатны Гуманітарны літэй імя Я. Коласа пад кіраўніцтвам У. Коласа. Цяпер ён пад папярэдняй зніжэння. Беларускаямоўныя сады, можна сказаць, зніклі зусім, школы можа пачаць на палыхах, а ВНУ так і не пачелі стаць беларускамоўнымі. Закрываюцца многія газеты, здымаюцца непалажаныя разактары часопісаў і гэты змяняюцца на больш паслужылія ілліяны аб кіраванні ў краіне, атрымання вялікіх штрафва, а то і зняволення; бібліятэкам забаронена выспісваць незалежныя газеты і г.д.

У куткім часе пасля з'езда была прынята Канстытуцыя краіны, на якую клятву прыняў першы прэзідэнт і лічы, што яна дае яму «шарка паймаючым», але з часам выгукнула яе незадаволенасць, таму ён яе падправіў, а цяпер свае ўказы і дэкрэты паставіў вышэй, чым мінорыя яе артыкулы. Талы пашырэнне выбарнае кіруючых асоб у розных сферах жыцця — урадавых структур, дзяржаўна, але не змянілі сістэмай «вертыкалі». Гэты працэс закрэпуў нават навукальныя і навуковыя ўстановы. Напрыклад, Нацыянальнай Акадэміі навук Беларусі пры варах прэзідэнта і бюро прэзідэнта мы па старой савакшай звычцы прылічы ўгаднікі кандыдатуры да татачасных кіраўнікоў дзяржавы С.Шушкевіча і В.Кебіча, дык яны алкавалі: «Выбіраць каго хочаце, а мы давайце». У выніку кіраўніцтва Акадэміі навук талы першы і, на жаль, пакуль што і апошні раз было выбрана па сапраўдному дэмакратычным шляхам. Зараз указам А.Лукашэвіч усё гэтую кіруючую пасаду не абіраюць, а прызначаюць, што прычыні шматпаўнамоўнай традыцыі ўсіх акадэміяў, статуту НАНБ і прынятаму раней закону. На жаль, паслужылія членаў Акадэміі пад ісксам пацучы страху і халупства прыявала да ўключэння гэтага ўказу ў новы статут НАН Беларусі пры адрэжы (а не тайным) амаль аднадушным галасаваннем.

В контексте дзяржаўнай ідэалогіі хочу немнаго парасуджаць о нацыянальнай ідэе. Считайце, что она должна звучать так: **Беларусь — беларуская і квітнечная.** Нацыянальная ідэя палітычна абсабліва, т.к. нацыянальнае — гэта малая частка абсабліва. Развитие общества только по национальному ориентиру — провальное. А идея «Беларусь вышла за все» — чистая авантюра.

Вот такие мои мысли. Кто не согласен — давайте поспорим на страницах «Народной воли».

Игорь ВОЛЫНЕЦ, врач, кандидат медицинских наук.

